

DANSK
KOMMUNAL
FORVALTNING

§

DANSK KOMMUNALFORVALTNING
er sat med Times og trykt hos
Winds Bogtrykkeri A/S, Haderslev
Bogbinderarbejdet er udført af
Carl Nielsens Bogbinderi, Odense

ISBN 87-574-1922-1

INDHOLDSFORTEGNELSE

KAPITEL I	
INDLEDNING	
Strukturreform og styrelsesordning	11
KAPITEL II	
KOMMUNESTYRETS GRUNDTRÆK	
A. Organisation og funktioner	14
B. Benævnelser	18
KAPITEL III	
STYRELSENS RETLIGE GRUNDLAG	
A. Styrelseslov	22
B. Styrelsesvedtægt	23
C. Forretningsorden	27
D. Retsgrundsætninger	29
KAPITEL IV	
KOMMUNALBESTYRELSEN	
A. Kommunalbestyrelsens sammensætning	33
1. Medlemstal	33
2. Medlemmernes valgbarhed	35
a. Valgbarhedsbetingelser	35
b. Værdighedskravet	38
c. Bopælskravet	45
3. Fritagelse for medlemshverv	48
4. Det konstituerende møde	53
B. Kommunalbestyrelsens møder	55
1. Mødernes tid og sted	55
2. Mødernes offentlighed	60
3. Dørenes lukning	66
C. Beslutningsproceduren	70
1. Dagsordenen	70
a. Udsendelse af dagsorden	70
b. Dagsordenens affattelse	74
c. Dagsordenens indhold	79
d. Genoptagelse	81

2. Sageres oplysning	85
a. Oplysningsgrundlaget	85
b. Oplysningernes fremlæggelse	91
c. Medlemmernes omgang med oplysningsmateriale	93
3. Forhandlingerne i kommunalbestyrelsen	95
a. Mødeledelsen	95
b. Forhandlingernes gang	97
c. Mødeorden	99
d. Ikke-medlemmers taleret	102
e. Forhandlingernes afslutning	103
4. Afstemningen	106
a. Stemmepligt	106
b. Afstemningstemaets fastlæggelse	108
c. Afstemningsmåden	110
d. Personvalg	121
e. Valg til udvalg, kommissioner m.v.	123
f. Afstemningens ydre form	127
g. Beslutningers protokollering	130
h. Beslutningers meddelelse	134
5. Borgernes medvirken i kommunalbestyrelsens beslutninger	136
a. Informationsvirksomhed	136
b. Borgernes inddragelse i beslutningsprocessen	140
c. Borgernes medvirken i administrationen	147
D. Formanden	149
1. Udpegelse til hvervet	149
2. Fritagelse for hvervet	149
3. Borgmesterens funktioner	152
a. Borgmesterens almindelige stilling	152
b. Beføjelser på kommunalbestyrelsens vegne	155
c. Opgaver som administrationsleder	160
4. Næstformanden	163
E. Medlemmernes retsstilling	166
1. Mødepligt	166
a. Mødepligtens indhold	166
b. Hævdelse af mødepligten	170
2. Stedfortrædere	171
a. Medlemshvervets overgang til stedfortræder	171
b. Stedfortræder ved det konstituerende møde	175
c. Midlertidigt medlemskab	176
3. Den personlige inhabilitet	180
a. Konkret interessekollision	180
b. Inhabilitetstilfælde	183
c. Afgørelsen af habilitetsspørgsmål	200
d. Medlemmernes oplysningspligt	205

e. Kommunalbestyrelsens inhabilitet	207
4. Tavshedspligt	208
a. Oplysninger om private forhold	210
b. Oplysninger om kommunens forhold	212
c. Beslutningsprocessens forhold	214
1° Lukkede døre	214
2° Beslutninger	216
3° Forhandlingerne	219
5. Diæter	222
a. Dækning af tab	222
b. Begrænset beløb	223
c. Berammede møder	224
d. Diætbeløbene	225
e. Diæter ved andre hverv	226
f. Godtgørelse af rejseudgifter	227

KAPITEL V UDVALGENE

A. Udvalgsstyret	229
1. Udvalgsstyrets karakteristik	229
a. Interne udvalg	229
b. Økonomiudvalg – stående udvalg	230
c. Funktioner	231
d. Antal	233
e. Medlemstal	234
f. Partigrupperne	235
2. Udvalgenes sagsområder	235
a. Fordeling af kommunalbestyrelsens sagsområder	235
b. Økonomiudvalgets sagsområder	236
c. De stående udvalgs sagsområder	241
3. Udvalgenes beslutningsmyndighed	247
a. Beslutningsniveauets fastsættelse. Delegation	247
b. Kompetence til forvaltningsafgørelser	250
c. Kompetence i kommunens anliggender	254
d. Koordination af udvalgenes forvaltning	260
1° Gensidig information	260
2° Kontrolbeføjelser over for udvalgene	263
4. Udvalgenes indstillinger	264
B. Udvalgenes sammensætning	270
1. Valg af udvalgsmedlemmer	270
a. Valgmåden	270
b. Inddelingen i grupper	272
c. Fordelingen af de stående udvalgs pladser	275
d. Udpegelsesretten	278

e. Medlemsskifte i udvalg	280
f. Medlemsskifte i kommunalbestyrelsen	282
g. Den fødte formands plads	283
2. Valgbarhed til udvalghverv	285
a. Kommunalt ansattes medlemskab af udvalg	287
1° Tidligere bestemmelser	287
2° Almindelig grundsætning	289
3° Hjemmel i styrelsesloven	292
4° Lovens rækkevidde	295
5° Reglens håndhævelse	303
b. Leverandør af tjenesteydelser eller varer	304
c. Medlemmer med erhvervsmæssig interesse inden for udvalgets sagsområder	311
3. Udvalgenes styrelse	315
a. Mødevirksomheden	315
b. Beslutningsgrundlaget	319
c. Beslutninger	320
d. Underudvalg	321
e. Formanden	323
f. Ikke-medlemmers adgang til møde	325
g. Offentlighed	327
4. Medlemmernes retsstilling	329
a. Udvalgsmedlemmers forfald	330
b. Aftaler med kommunen	330
C. Særlige udvalg	334
1. Rådgivende udvalg	334
2. Administrationsudvalg	337
Litteraturfortegnelse	340
Forkortelser	341
Register til lov om kommunernes styrelse	342
Register til normalstyrelsesvedtægt	344
Register til normalforretningsorden	345
Stikordsregister	346

FORORD

I løbet af de år, der er gået siden 1. udgave blev udsendt, har bogens anvendelse i praksis såvel som fremkomsten af en række afgørelser og ny lovgivning inden for bogens emneområde givet grundlag for betydelige ændringer og tilføjelser. Adskillige synspunkter fra 1. og 2. udgave har fundet vej til senere afgørelser, og mange af bogens synspunkter vil derfor kunne fremtræde med en autoritet, som de tidligere måtte savne. Denne vekselvirkning mellem teori og praksis kan kun tages som udtryk for, at bogens emner har rod i virkeligheden.

Foruden erfaringer fra undervisningen ved Danmarks Forvaltningshøjskole og Københavns Universitet har også kursusvirksomhed ved Den kommunale Højskole i Grenaa præsenteret en række problemstillinger, der er indarbejdet i fremstillingen. I så henseende har ikke mindst arbejdet med tilrettelæggelsen af kursus for nyvalgte medlemmer af kommunalbestyrelserne affødt spørgsmål, der også har ført til uddybning af teksten.

Bogen er bestemt til undervisning; men den er søgt holdt i en stil, der skulle gøre den tilgængelig for kommunalbestyrelsesmedlemmer, og blandt andet hensynet hertil har gjort, at alle lovhenviisninger er givet som notestof. Det samme gælder henvisning til litteratur.

Der er bag i bogen medtaget en liste over den vigtigste litteratur inden for emneområdet. Det er ikke fundet hensigtsmæssigt at tynde bogens notestof med stadige henvisninger til disse fremstillinger, og den interesserede læser opfordres til i givne situationer selv at søge til disse fremstillinger.

I forordet til 1. udgave blev det nævnt, at bogen var tænkt at være første led i en fremstilling af kommunalretten, idet der var planlagt en fremstilling af reglerne om den kommunale administration og finansstyret såvel som om tilsynet og opgavefordelingen. En oversigt over emnerne findes i min bog: Dansk kommunestyre i grund-

træk; men det må beklages, at 3. udgave nu udkommer, uden at de planlagte dele af fremstillingen endnu er tryklare. En udsendelse af en bog omfattende de sidstnævnte emner er imidlertid forestående.

De fleste af de citerede skrivelser vil kunne findes i de kommunale tidsskrifter og adskillige tillige i Ministerialtidende.

April 1978

Erik Harder

KAPITEL I

INDLEDNING

Den nugældende danske kommunalforvaltnings struktur blev fastlagt med virkning fra 1. april 1970. De mest iøjnefaldende ændringer i strukturen var den geografiske strukturreform, der fandt sted i henhold til loven om revision af den kommunale inddeling¹ og senere love vedrørende den amtskommunale inddeling² såvel som vedrørende inddelingen i storbyområderne Århus, Aalborg og Odense³.

Inddelingsreformen i 1970 omfattede ikke kommunerne i Københavns amt. En revision af den kommunale inddeling i Københavns amt skete først med virkning fra 1. april 1974 og i henhold til en særlig lov herom⁴. Reformen i Københavns amt var væsentlig mindre indgribende end i den øvrige del af landet, idet der kun gennemførtes to sammenlægninger. Resultatet af den samlede inddelingsreform blev, at landet er inddelt i 274 primærkommuner og 14 amtskommuner samt Københavns kommune. Som en overbygning over inddelingen i hovedstadsområdet står et særligt hovedstadsfællesskab, der i geografisk henseende omfatter Københavns kommune og Københavns, Frederiksborg og Roskilde amter⁵.

Den kommunale strukturreform var ikke blot en ændring af landets kommunale inddeling, men også en ændring af det kommunale styre. Umiddelbart er denne del af reformen kommet til udtryk derved, at reglerne om kommunernes styrelse er samlet i én

1. Lov nr. 225 af 3. juni 1967.
2. Den amtskommunale inddeling blev fastlagt ved lov nr. 85 af 24. marts 1969, hvorefter den ændrede lov bekendtgjordes som lovbekg.nr. 86 af 24. marts 1969.
3. Lov nr. 233 af 4. juni 1969 om revision af den kommunale inddeling i Århus, Odense og Aalborg byområder.
4. Lov nr. 283 af 7. juni 1972 om revision af den kommunale inddeling i Københavns amtsrådsreds.
5. Lov nr. 331 af 13. juni 1973 om et hovedstadsråd.